

Галина М. Филюк¹, Василина В. Колоша²
**КРЕАТИВНИЙ СЕКТОР: ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ
СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ**

Стаття присвячена комплексному теоретико-методологічному дослідженню інституційних засад становлення та розвитку креативного сектору в Україні. На основі системного підходу визначено, що креативна економіка є складною соціально-економічною екосистемою, ефективність функціонування якої залежить від гармонійного поєднання комплексу економічних, технологічних, соціальних та культурних чинників. З метою усунення категоріально-понятійної невизначеності проведено чітке розмежування між поняттями «креативні індустрії» (мікрорівень), «креативний сектор» (мезорівень) та «креативна економіка» (макрорівень).

Автори здійснили порівняльний аналіз європейського та вітчизняного досвіду інституціоналізації креативного сектору. Встановлено, що у європейському нормативно-правовому полі домінує використання поняття «культурні та креативні сектори», тоді як вітчизняне законодавство визначає ключовими «креативні індустрії» та «креативний продукт». Проаналізовано базові законодавчі акти України та ЄС, що закладають основи фінансової підтримки креативного сектору.

Виявлено, що інституційне забезпечення креативного сектору є багаторівневою системою, яка поєднує інститути з різних сфер господарської діяльності, які безпосередньо створюють середовище функціонування та регулюють діяльність суб'єктів креативного сектору економіки України на сучасному етапі його розвитку. Виокремлено ключові деструктивні чинники, які тривалий час стримували розвиток креативних індустрій у вітчизняній економіці. Обґрунтовано детермінуючий вплив цих факторів на формування неформальних інституцій (довіри, цінностей та культурних норм), а через них – на попит та пропозицію креативних продуктів в Україні.

Розкрито стратегічне значення креативного сектору для вітчизняної економіки в цілому та соціально-культурної сфери зокрема в умовах воєнного часу. Доведено, що креативний сектор є одним із ключових драйверів повосного відновлення та невід'ємною умовою інтеграції України в європейський соціокультурний та економічний простір, а тому критично важливим є створення фінансових і правових стимулів розвитку креативного підприємництва.

Ключові слова: креативна економіка, креативні індустрії, креативний сектор, цифровізація, інституціоналізація, екосистема, формальні інститути, неформальні інститути.

Рис. 2. Табл. 1. Літ. 20.

DOI: 10.32752/1993-6788-2026-1-299-373-385

¹ ORCID ID: 0000-0001-8671-5709

² ORCID ID: 0000-0001-6270-8416

Halyna Fyliuk, Vasylyna Kolosha

**THE CREATIVE SECTOR: INSTITUTIONAL FRAMEWORK
FOR ESTABLISHMENT AND DEVELOPMENT IN UKRAINE**

The article provides a comprehensive theoretical and methodological study of the institutional foundations underlying the formation and development of the creative sector in Ukraine. Grounded in a systems approach, the study identifies the creative economy as a complex socio-eco-

¹ Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine.

² Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine.

economic ecosystem, the functional efficiency of which depends on the harmonious integration of economic, technological, social, and cultural factors. To eliminate conceptual ambiguity within the academic discourse, a clear distinction is made between the concepts of "creative industries" (micro-level), "the creative sector" (meso-level), and "the creative economy" (macro-level).

The authors conduct a comparative analysis of European and domestic experiences regarding the institutionalization of the creative sector. The findings reveal that while the European regulatory framework predominantly employs the concept of "cultural and creative sectors," domestic legislation focuses on "creative industries" and "the creative product" as its core categories. Furthermore, the paper analyzes the fundamental legislative acts of Ukraine and the EU that establish the groundwork for the financial support of the creative sector.

The study demonstrates that the institutional framework of the creative sector constitutes a multi-level system. This system integrates institutions from diverse areas of economic activity that directly shape the operational environment and regulate the performance of creative entities in Ukraine at its current stage of development. The paper identifies key destructive factors that have historically hindered the development of creative industries within the domestic economy. The study substantiates the determinant impact of these factors on the formation of informal institutions (such as trust, values, and cultural norms) and, consequently, on the supply and demand dynamics of creative products in Ukraine.

Finally, the article highlights the strategic importance of the creative sector for the domestic economy as a whole, and for the socio-cultural sphere in particular, under wartime conditions. It is argued that the creative sector serves as a crucial driver of post-war recovery and an indispensable prerequisite for Ukraine's integration into the European socio-cultural and economic space. Therefore, creating robust financial and legal incentives for the development of creative entrepreneurship is of critical importance.

Keywords: creative economy, creative industries, creative sector, digitalization, institutionalization, ecosystem, formal institutions, informal institutions.

Peer-reviewed, approved and placed: 19.05.2026

Постановка проблеми. Структурні зміни у світовій економіці у першій половині XXI ст. ознаменувалися поступовим переходом від домінування класичних виробничих секторів до випереджального розвитку креативних. Сучасний світовий ринок дедалі більше орієнтується на капіталізацію людського потенціалу та інтелектуальної власності. Унікальні макроекономічні переваги, якими володіє креативний сектор (висока частка доданої вартості, швидка масштабованість, інноваційна гнучкість, низька капіталомісткість на етапі старту), перетворюють його на головний рушій постіндустріального прогресу, дозволяють генерувати більше 3% світового ВВП [1] та забезпечувати робочими місцями близько 50 млн. осіб.

Актуальність дослідження цієї теми для України посилюється тим, що в часи безпрецедентних геополітичних та безпекових викликів цей сектор продемонстрував унікальну життєстійкість, зокрема високий рівень цифровізації та спроможність стабільно генерувати валютні надходження без прив'язки до вразливої фізичної інфраструктури чи блокованих логістичних шляхів. Свідченням цього є те, що навіть в часи пандемії COVID-19 креативні індустрії забезпечували виробництво 4,2% доданої вартості української економіки [2] і, за оцінками експертів, впродовж повномасштабного вторгнення не продемонстрували значного скорочення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Креативний сектор економіки є предметом дослідження багатьох вітчизняних науковців. Так, у праці [3]

представлено вибірковий аналітичний огляд наукових видань з креативної економіки за 2013-2020 рр. Теоретико-методологічні засади та практичні аспекти креативного сектору економіки як сучасного формату економіки знань висвітлено у фундаментальній праці відомих українських дослідників Двимуки С. і Федулової Л. [4]. Кукса І. та Петухова Т. [5] розглянули історичний аспект появи поняття «креативні індустрії», навели аргументи щодо необхідності підтримки нової парадигми розвитку, яка позв'язує економіку і культуру, а також сформулювали напрями, що можуть сприяти та покращити умови для розвитку підгалузей та видів діяльності в рамках культурних та креативних індустрій України.

Л. Пащук та І. Свищук моделюють вплив інноваційності та експорту на динаміку валової доданої вартості, створеної в креативних галузях [6]. Чевганова В.Я. та ін. обґрунтовують можливі напрями розвитку креативної економіки в Україні з огляду на досвід зарубіжних країн [7]. Комплексний аналіз економіки креативних індустрій України до 2019 р. через визначення їх концептуального статусу, оцінку сучасного стану та макроекономічного внеску порівняно з міжнародними орієнтирами, технічне вимірювання мультиплікативного впливу сектору на суміжні галузі представлено у звіті [8]. У статті Безуглої Л. та Лозаковича І. визначено конкретні виклики, які стоять перед креативними індустріями України в умовах війни, а також перспективи, що можуть бути використані для подолання цих викликів та забезпечення розвитку галузей [9]. Коваленко О. та ін. аналізують перспективи розвитку вітчизняних підприємств креативної індустрії в умовах воєнного часу та доводять необхідність їх державної підтримки з метою підвищення конкурентоспроможності вітчизняних товарів, вироблених в творчому секторі, на глобальних ринках [10].

Таким чином, у роботах українських економістів креативний сектор розглядається як складний соціально-економічний феномен, здатний забезпечити швидке повоєнне відновлення економіки України та її економічне зростання на засадах інноваційності і цифрової трансформації.

Невирішені частини проблеми. Водночас поза увагою дослідників залишається комплексна оцінка інституційних рамок функціонування креативного сектору економіки в Україні. Зокрема, бракує цілісного аналізу еволюції становлення нормативно-правового поля, оцінки ефективності новітніх інструментів фінансово-грантової підтримки соціокультурної сфери тощо.

Метою статті є комплексне дослідження інституційних засад становлення та розвитку креативного сектору економіки в Європі та Україні, визначення стратегічних орієнтирів розвитку вітчизняного креативного бізнесу в умовах сучасних викликів і трансформацій.

Основні результати дослідження. На сучасному етапі суспільного поступу спостерігається трансформаційний перехід до нової економічної парадигми – креативної економіки, ключовою ознакою якої є використання інтелектуального капіталу та творчих ідей як головного чинника виробництва й основного джерела створення доданої вартості. У центрі цієї моделі перебуває безперервний розвиток індивідуального потенціалу особистості,

який «є похідним від рівня доступності й якості освіти, охорони здоров'я, інформаційно-комунікаційних технологій, досягнень економіки, науки і культури» [4, с. 17-18].

У сучасному академічному дискурсі креативну економіку дедалі частіше інтерпретують не просто як сукупність творчих галузей, а як складну, цілісну соціоекономічну екосистему (рис. 1). Ефективність її функціонування визначається глибокою взаємозалежністю та синергетичним ефектом комплексу чинників: економічних (капіталізація ідей, орієнтація на розвиток малого бізнесу), технологічних (цифровізація та штучний інтелект), соціальних (розвиток талантів, зайнятість) та культурних (продукування вражень). Як наслідок, така екосистема трансформується у стратегічний драйвер сталого розвитку, що не лише стимулює макроекономічні показники, а й одночасно забезпечує примноження культурного капіталу, збереження соціокультурного різноманіття та посилення процесів соціальної інклюзії.

Рис. 1. Екосистема креативної економіки, складено авторами самостійно

Водночас масштабність цієї нової економічної парадигми та різноманітність чинників її формування породили значні теоретичні розбіжності щодо сутності її базових елементів. Варто зауважити, що в науковому обігу категоріальний апарат досліджуваної сфери подекуди зазнає методологічного розмивання, коли поняття «креативна економіка», «креативний сектор» та «креативні індустрії» необґрунтовано вживаються як синоніми. Проте для забезпечення точності економічного аналізу необхідне чітке розмежування цих дефініцій за рівнями агрегування та системної організації. Обґрунтована авторами цієї статті трирівнева ієрархічна структура демонструє логічний перехід від мікрорівня – креативних індустрій (конкретних видів економічної діяльності) до мезорівня – креативного сектору (сукупності ринкових суб'єктів та кадрів) і, зрештою, до макrorівня – креативної економіки як цілісного інноваційного середовища (рис. 2) [11].

Інакше кажучи, креативні індустрії виступають виробничим ядром, яке формує креативний сектор держави, що, у свою чергу, є матеріальною основою для розбудови креативної економіки.

Рис. 2. Співвідношення базових понять креативної економіки, складено авторами самостійно

Визначаючи креативну економіку як нову економічну епоху XXI ст., українські дослідники підкреслюють, що «креативна економіка окрім традиційних креативних індустрій охоплює також наукові дослідження та розробки, освіту, моду, інжиніринг, туризм, сервіс, виробництво креативної продукції». Зазначений підхід унаочнює, як завдяки міжгалузевому синергізму та цифровізації виявляється фундаментальна якість креативної економіки – відтворення інтелектуального капіталу, здатного конвертуватися у високу додану вартість, нові робочі місця та експортні операції, одночасно забезпечуючи соціокультурне різноманіття й гармонізацію людського розвитку [12].

Необхідно підкреслити, що в сучасному європейському та вітчизняному законодавстві поняття «креативна економіка» залишається суто доктринальним і не має юридичного тлумачення. Натомість нормативно-правове регулювання здійснюється на мезо- та мікрорівнях через її базові структурні елементи. Так, в актах Європейського Союзу фундаментальною є дефініція «культурні та креативні сектори», тоді як в українському правовому полі закріплено поняття «креативні індустрії».

Регламент ЄС № 2021/818 визначає «культурні та креативні сектори» як сектори: 1) значна частина діяльності яких має потенціал для створення інновацій та робочих місць, зокрема на основі інтелектуальної власності; 2) що ґрунтуються на культурних цінностях та художніх та інших індивідуальних або колективних формах творчого самовираження; 3) включають розробку, створення, виробництво, поширення та збереження товарів і послуг, що втілюють культурні, художні або інші творчі прояви, а також пов'язані з цим функції, такі як освіта або управління [13].

На протипагу європейському підходу, де акцент зміщений на інтегровані сектори, в Україні правова інституціоналізація креативної економіки розпочалася з чіткої галузевої фіксації ринкових суб'єктів. У Законі України «Про культуру» наведено тлумачення понять «креативні індустрії» («види економічної діяльності, метою яких є створення доданої вартості і робочих місць через культурне (мистецьке) та/або креативне вираження») та «креативний продукт» («товари та послуги, що створені/надані за результатами культурного (мистецького) та/або креативного вираження і мають високу додану вартість») [14]. З метою чіткої галузевої ідентифікації Кабінет Міністрів України затвердив офіційний перелік креативних індустрій, до яких віднесено 34 види економічної діяльності [15]. Саме через таку нормативну детермінацію термінологічного апарату та галузевих меж наразі відбувається системна розбудова інституційного середовища креативної економіки в Україні.

Важливо відзначити, що на міжнародному й національному рівнях креативний сектор дедалі частіше розглядається як стратегічна й високотехнологічна складова сучасної національної економіки. На підтвердження цього в Європейському Союзі послідовно ухвалюється низка нормативно-правових актів, спрямованих на інституціоналізацію креативного сектору, забезпечення його життєздатності через належне фінансування та створення сприятливих умов для капіталізації людського потенціалу. Яскравим свідченням такої політики є Імплементативне рішення Європейської Комісії C(2025) 6405, ухвалене восени 2025 року. Цей документ не лише юридично затвердив Робочу програму «Креативна Європа», а й зафіксував загальний бюджет індустрії в розмірі понад 2,47 млрд. євро. Оновлена стратегія ЄС фокусується на відповіді на глобальні виклики – адаптації бізнес-моделей до стрімкого розвитку генеративного штучного інтелекту та цифровізації, впровадженні екологічних інструментів (таких як європейський калькулятор вуглецевого сліду для медіа) та посиленні соціальної інклюзії [16].

Особливо важливим цей документ є для України. Попри безпекові ризики, Робоча програма наголошує на інтеграції українського креативного бізнесу в європейський простір. Зокрема, у межах підпрограми MEDIA українські фахівці в аудіовізуальній сфері (кіно, телебачення, розробка відеоігор) отримують повноправний доступ до загальноєвропейських фінансових інструментів, що відкриває нові можливості для залучення іноземних інвестицій, транскордонного нетворкінгу та використання креативних індустрій як драйвера повоєнного відновлення нашої країни. Це знімає обмеження, які існували раніше, і дозволяє українським командам залучати європейські кошти на виробництво та дистрибуцію продукту на рівні з країнами ЄС [16].

Процеси активної інтеграції вітчизняних митців та підприємців до загальноєвропейського соціокультурного простору зумовлюють доцільність комплексної реформи інституційно-правових і фінансових механізмів підтримки сектору на національному рівні. Тому логічним продовженням зовнішнього вектору стало те, що розвиток креативного сектору було

безпосередньо інтегровано до переліку ключових пріоритетів внутрішньої державної політики України.

Зокрема, на сучасному етапі державна стратегія спрямована на інтенсифікацію культурно-креативного підприємництва та підвищення міжнародної конкурентоспроможності українського інтелектуального продукту. Зазначений пріоритет закріплено в операційних цілях КМУ, відображених у Плані пріоритетних дій Уряду на 2026 р. Зокрема, держава передбачає фінансову підтримку проєктів (заплановано профінансувати щонайменше 180 грантових заявок підприємців) [17]. Такі заходи спрямовані на створення сприятливіших умов для масштабування бізнесу в креативному секторі економіки, мінімізацію безпекових ризиків для локальних гравців ринку та системно посилити конкурентні позиції українських креативних продуктів як на внутрішньому, так і на висококонкурентних міжнародних ринках.

Разом з тим, варто відзначити, що функціонування креативного сектору забезпечується не лише регуляторними органами, які створюють сприятливе середовище для його розвитку та залучення фінансових ресурсів для реалізації проєктів. Розвиток цього сектору залежить від злагодженої взаємодії цілого комплексу формальних інститутів та організацій, які здатні забезпечити комплексну підтримку бізнес-суб'єктів та підвищити ефективність його функціонування в цілому (табл.1).

Між тим, відзначимо, що процес системної інституціоналізації вітчизняного креативного сектору розпочався лише протягом останнього десятиліття, що зумовлено комплексом тривалих деструктивних чинників суб'єктивного та геополітичного характеру. Виділимо, на нашу думку, такі ключові детермінанти, які стримували формування креативних індустрій після здобуття Україною незалежності.

По-перше, варто відзначити постколоніальний та ідеологічний тиск з боку рф. Незважаючи на відновлення державної незалежності, український культурно-креативний простір тривалий час перебував у зоні жорсткої інформаційно-ідеологічної та комерційної експансії росії. На внутрішньому ринку України штучно домінували російські продукти (медіа-, видавничі, культурні тощо).

По-друге, внаслідок системного насаджування наративів про меншовартість української культури та відсутності внутрішнього фінансування, значна частина талановитих вітчизняних митців і продюсерів емігрувала (переважно до рф), капіталізуючи свої інтелектуальні ресурси на користь «чужої» економіки.

По-третє, творча діяльність розвивалася стихійно, не маючи статусу перспективного бізнес-сегменту. Розвиток креативних індустрій мав фрагментарний, нішевий характер без належного маркетингового та інвестиційного супроводу.

По-четверте, держава тривалий час обмежувалася пасивною роллю спостерігача, не формуючи цільових регуляторних механізмів. Особливо на початкових етапах ринкових трансформацій державні інституції застосовували реліктовий радянський підхід до окремих видів діяльності креативного сектору (культури, медіа-, театрів, інформаційних ресурсів тощо) як до дотаційної сфери, самоусуваючись від розробки стимулюючих економічних і правових механізмів підтримки творчого підприємництва.

Таблиця 1. Інституційне забезпечення креативного сектору економіки України, складено авторами самостійно

<i>Сфера інституційного забезпечення</i>	<i>Приклад інституцій</i>	<i>Основні функції</i>
Державні інституції	Верховна Рада України Кабінет Міністрів України Міністерство культури України Органи місцевого самоврядування Український культурний фонд Державне агентство України з питань мистецтв та мистецької освіти-	- прийняття нормативно-правових актів у культурній сфері; - регулювання діяльності суб'єктів креативного сектору; - визначення пріоритетності креативного сектору; - координація його розвитку у коротко- та середньостроковій перспективі; - захист прав інтелектуальної власності; - фінансова підтримка сектору; - стандартизація окремих видів діяльності (наприклад, видавничої діяльності, теле- та радіомовлення, тощо).
Фінансові інституції	Український фонд стартапів комерційні банки міжнародні донорські організації (Creative Europe, House of Europe, British Council, тощо.)	Забезпечення доступу до фінансових ресурсів, шляхом: - їх мобілізації; - грантового фінансування; - інвестування в творчі проекти; зниження фінансових ризиків к реативної діяльності.
Освітньо-наукові інституції	Університети мистецькі академії науково-дослідні установи (Український центр культурних досліджень, Інститут проблем сучасного мистецтва НАМ України та ін.)	- розвиток людського креативного капіталу; - генерація знань; - проведення наукових досліджень у креативному секторі економіки.
Інноваційні інституції	Бізнес-інкубатори (YEP!) Акселератори (1991 Accelerator) Технопарки (Unit.City, Lviv Tech City) Креативні хаби (Jam Factory Art Center, платформа культурних ініціатив IZOLYATSIA, тощо)	- підтримка стартапів та креативних проектів; - сприяння комерціалізації творчих ідей; - трансфер знань та креативних технологій; - формування професій-них мереж та середовища співпраці.
Професійні та громадські організації	Асамблея діячів культури України Українська кіноакадемія Українська асоціація видавців та книгорозповсюджувачів Спілка дизайнерів України, тощо.	- представництво інтересів учасників креативного сектору; - адвокатування галузевих інтересів; - розвиток професійних стандартів; - створення можливостей для обміну досвідом.
Ринкові інститути	Медіаплатформи рекламні агенції галереї, тощо.	Забезпечення взаємодії виробників та споживачів креативного продукту

Усі ці фактори стримували розвиток вітчизняного креативного сектору не стільки через їх вплив на формальні інститути, скільки шляхом руйнування неформальних інституцій, зокрема довіри, цінностей та культурних норм, які відіграють важливу роль у розвитку цього сегменту національної економіки. Як наслідок, це призвело до низького попиту та пропозиції креативних продуктів в Україні. Так, залежність від зовнішніх, а саме російських, культурних центрів та тривале насаджування наративів меншовартості усього українського призвело до дуже низького попиту на продукцію вітчизняного креативного сектору, заниження її вартості та, як наслідок, недорозвинутості внутрішнього ринку креативних продуктів. Крім того, прихильне ставлення до піратства, слабкий захист прав інтелектуальної власності та культура споживання нелегального контенту підвищували попит на креативні продукти іноземного виробництва, фактично нівелюючи можливості розвитку вітчизняного креативного сектору.

Виробники креативного продукту, у свою чергу, орієнтувалися на ринки близького зарубіжжя через низьку ємність внутрішнього ринку та слабкий розвиток ринкової інфраструктури. Підрив інституту довіри призводив до високих трансакційних витрат через ускладнення взаємодії між різними учасниками креативного виробництва та переважання неформальних контрактів, які доволі часто закінчувалися відсутністю кінцевого продукту через опортуністичну поведінку одного з агентів. Як результат, низька та нестабільна пропозиція вітчизняних креативних продуктів та повільні темпи масштабування проєктів у цій сфері.

Таким чином, можна зробити висновок, що володіючи багатовіковою історичною спадщиною та колосальним природним творчим потенціалом, стратегування державної політики України в креативному секторі все ще перебуває на етапі інституційного оформлення.

Водночас вітчизняний креативний сектор демонструє висхідну динаміку та глибоку якісну трансформацію своєї функціональної ролі: від суто структурного елемента національної економіки до потужного інструменту геополітичного впливу на міжнародній арені. Це стало особливо помітним після початку повномасштабного вторгнення РФ в Україну, коли український креативний сектор продемонстрував унікальний рівень антикрихкості у зв'язку із суттєвим зростанням попиту на імпортозаміщення у культурній сфері. Йдеться про спроможність окремих бізнесів креативного сектору створювати конкурентний інтелектуальний продукт із високою доданою вартістю в екстремальних умовах (енергетичного терору, релокації, руйнування інфраструктури тощо). Це підтверджується кількома фундаментальними аргументами.

Передусім, завдяки високій мобільності та інтеграції в глобальний інформаційний простір (зокрема, через інструменти простору Дія.City), ІТ-сектор, GameDev, цифровий дизайн та маркетинг зуміли не лише зберегти операційну спроможність, а й наростити обсяги експорту, забезпечуючи стабільні валютні надходження в країну. Зокрема, лише за перший рік війни послуги, що надавалися в креативному секторі, становили 41,1% загального експорту послуг країни [18]. Щоправда, переважна частина експорту в

креативних індустріях – це надходження від сфери ІТ, яка надає комп'ютерні послуги. Водночас, до топ-5 інших лідерів входять маркетинг і реклама, аудіовізуальне мистецтво, дизайн (цифровий і геймдев), архітектура й видавнича справа.

Важко переоцінити роль креативного сектору в соціальній сфері. З огляду на обмеження офіційної статистики в умовах воєнного стану, точні макроекономічні дані щодо ринку праці в креативному секторі за останні роки є переважно оціночними. Проте, за даними профільних досліджень, станом на 2019 р. у креативній економіці було зайнято близько 913 тис. осіб [12]. За даними іншого дослідження, навіть в умовах війни «креативні індустрії є одним із секторів, де молоді люди хочуть працювати, створювати нові продукти, реалізовувати свої ідеї та бачити перспективу для себе» [19].

Крім того, продукти вітчизняних креативних індустрій (кінематограф, fashion-індустрія, видавнича справа, музична дистрибуція) трансформувалися в провідний канал комунікації зі світовою спільнотою, який забезпечує адвокацію національних інтересів на міжнародному рівні. Ефективне використання інструментів культурної дипломатії дало змогу конвертувати творчий капітал України у глобальну фінансову та політичну підтримку.

Нарешті, відбувається поступова конвергенція креативного сектору з оборонним. Творчий потенціал українських розробників, UI/UX-дизайнерів та спеціалістів зі стратегічних комунікацій став основою для створення інноваційних військових технологій, дронів і систем інформаційного захисту держави.

Експерти ринку наголошують, що сьогодні креативні індустрії в Україні функціонують як простір стратегічного значення, де конкурентна боротьба ведеться не стільки за матеріальні ресурси, скільки за збереження інтелектуального потенціалу нації, смислові доміанти та глобальний культурний вплив [20]. У зв'язку з цим Український культурний фонд проводить дослідження експортного потенціалу українського креативного продукту, метою якого є оцінка наявних інструментів міжнародної експансії сектору та розробка рекомендацій щодо вдосконалення грантових програм для його просування на глобальному рівні.

Пошук ефективних моделей фінансування є цілком виправданим, адже поточні механізми не покривають реальних потреб ринку. Наразі державна підтримка часто має фрагментарний характер (фінансування лише 180 грантів у 2026 р.), тому очевидною є потреба трансформації практики фінансування від «підтримки окремих проєктів» до «субсидування операційної спроможності». Окрім фінансових інструментів, критично важливими є й правові стимули. Зокрема, рекомендовано розширити правовий і податковий режим Дія.City на нетехнологічні креативні індустрії (архітектурні бюро, видавництва, fashion-індустрію), які створюють експортоорієнтований продукт.

На наш погляд, важливе значення має й впровадження моделей публічно-приватного партнерства. Реалізація цього напряму можлива за рахунок заснування змішаних венчурних фондів за участю Українського культурного фонду та приватних інвесторів для співфінансування стартапів у сфері креативного підприємництва.

Висновки. У XXI ст. креативність трансформувалася в один із провідних чинників економічного зростання. Креативні індустрії виступають виробничим ядром, яке формує креативний сектор держави, що, у свою чергу, є матеріальною основою для розбудови креативної економіки як системи глобальної конкурентоспроможності.

В Україні креативний сектор виконує подвійну функцію: з одного боку, оптимізує кількісні макроекономічні показники (ВВП, зайнятість, експорт), а з другого, — забезпечує якісний поступ суспільства через примноження культурного капіталу, збереження етнонаціональної самобутності та реалізацію практик соціальної інклюзії. Сьогодні креативний сектор — це питання національної безпеки та ідентичності, а також потужна «м'яка сила» для захисту інтересів України у світі.

Інституційне забезпечення креативного сектору відіграє важливу роль у забезпеченні його розвитку, оскільки воно визначає правове, соціальне та економічне середовище його функціонування, а також створює умови для розвитку людського креативного капіталу. Сучасне інституційне забезпечення креативного сектору є багаторівневою динамічною системою, яка поєднує в собі регуляторні, інноваційні, ринкові та неформальні інститути, від гармонізації роботи яких залежить ефективність його функціонування. Разом з тим, низка історичних та геополітичних чинників ускладнює дію цих інститутів, що не дозволяє повною мірою реалізувати потенціал креативного сектору та знижує його конкурентоспроможність на глобальному рівні.

Перспективою подальших досліджень у цьому напрямі є застосування міждисциплінарних підходів та кількісних методів оцінки впливу інституційного середовища на ефективність та конкурентоспроможність креативних індустрій, що формують креативний сектор вітчизняної економіки.

1. International Year of Creative Economy for Sustainable Development. 2021. UNESCO. URL: <https://www.unesco.org/en/years/international-year-creative-economy-sustainable-development-2021>.

2. У 2020 році креативні індустрії згенерували 4,2% доданої вартості української економіки. Міністерство культури України. URL: <https://mincult.gov.ua/news/ua-2020-rotsi-kreatyvni-industrii-zgheneruvaly-4-2-dodanoi-vartosti-ukrainskoi-ekonomiky/>

3. Креативна економіка : дайджест. Вип. 62. Нац. ун-т харч. технол., Науково-техн. б-ка ; підгот. О. В. Олабоді. Київ, 2021. 41 с. URL: <http://library.nuft.edu.ua>

4. Давимука С. А., Федулова Л. І. Креативний сектор економіки: досвід та напрями розбудови : монографія. ДУ "Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України". Львів, 2017. 528 с.

5. Кукса І.М., Петухова Т.О. Креативна економіка як елемент інноваційної та стійкої стратегії розвитку України. Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/2_2018/16.pdf

6. Пашук, Л., Свишук, І. Регресійний аналіз впливу економічних факторів на розвиток креативних індустрій в Україні. Економіка та суспільство. 2024. №65. <https://doi.org/10.327>

7. Чевганова В.Я., Введенська А.В., Заплава О.Ю. Креативна економіка: світовий досвід та уроки для України. Економіка та суспільство. 2018. Випуск 19. С. 680-688. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-19-106>

8. Креативні індустрії: вплив на розвиток економіки України. Центр аналізу міжнародної торгівлі Trade+ при Київській школі економіки у партнерстві з Кімонікс Інтернешнл Інк. / О. Ніколаєва, А. Онопрієнко, С. Таран, Ю. Шоломицький, П. Яворський. URL: <https://kse.ua/wp-content/uploads/2021/04/KSE-Trade-Kreativni-industriyi-Zvit.pdf>

9. Безугла Л., Лазаківич І. Креативні індустрії та креативна економіка: досвід України в умовах війни. Економіка та суспільство. 2024. №63. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-30>
10. Kovalenko O., Onysenko T., Mykytiuk O., Kravchenko T., Svyrydiuk T. Development prospects of Ukrainian creative industry enterprises under the challenges of wartime. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. 2023. №2 (223). С. 60-66. <https://doi.org/10.17721/1728-2667.2023/223-2/8>
11. Філюк Г.М., Колоша В.В. Креативна економіка: сутність, еволюція, вплив на соціально-економічний розвиток. Науковий вісник ЧНУ імені Юрія Федьковича. Серія Економіка. 2025. №1. С. 63-69. DOI: <https://doi.org/10.32782/ecovis/2024-1-10>; URL: <https://journals.chnu.chernivtsi.ua/index.php/econom/article/view/158/136>
12. Дослідження «Креативна економіка – нова економічна епоха XXI ст.». Висновки й тренди. URL: <https://creativity.ua/business-and-innovations/doslidzhennia-kreatyvna-ekonomika-nova-ekonomichna-epokha-khkh-st-vysnovky-i-trendy/>
13. Regulation (EU) 2021/818 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2021 establishing the Creative Europe Programme (2021 to 2027) and repealing Regulation (EU) No 1295/2013. Official Journal of the European Union. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32021R0818>
14. Про культуру : Закон України від 14 грудня 2010 року № 2778-VI (редакція від 30.08.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text>
15. Про затвердження видів економічної діяльності, які належать до креативних індустрій. Розпорядження КМУ від 24.04.2019 № 265-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/265-2019-%D1%80#Text>
16. 2026 Annual Work Programme for the implementation of the Creative Europe Programme. EUROPEAN COMMISSION. С (2025) 6405 of 24 September 2025. URL: https://culture.ec.europa.eu/sites/default/files/2025-10/C%20%282025%29%206405_24%2009%202025-1.pdf
17. План пріоритетних дій Уряду на 2026 рік. Затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 березня 2026 р. № 306-р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/306-2026-%D1%80#n13>
18. Креативна економіка та соціальне підприємництво в Україні. URL: <https://social-change.com.ua/kreatyvna-ekonomika-ta-sotsialne-pidpryemnytstvo-v-ukrayini/>
19. У Києві обговорили роль креативних індустрій у стійкості та відновленні України. Міністерство культури України. URL: <https://mincult.gov.ua/news/u-kyeivi-obgovoryly-rol-kreatyvnyh-industrii-u-stijkosti-ta-vidnovlenni-ukrayini/>
20. Захаревич Г. Креативна економіка України: точка кипіння та шлях до прориву у 2025 році. URL: <https://fbc.biz.ua/news/dumki/kreativna-ekonomika-ukrayini-tochka-kipinnya-ta-shlyah-do-prorivu-u-2025-rotsi/>

1. International Year of Creative Economy for Sustainable Development. 2021. UNESCO. URL: <https://www.unesco.org/en/years/international-year-creative-economy-sustainable-development-2021>.
2. U 2020 rotsi kreatyvni industrii zgheneruvaly 4,2% dodanoi vartosti ukraïnskoi ekonomiky. Ministerstvo kultury Ukrainy. URL: <https://mincult.gov.ua/news/u-2020-rotsi-kreatyvni-industrii-zgheneruvaly-4-2-dodanoi-vartosti-ukraïnskoi-ekonomiky/>
3. Kreatyvna ekonomika : daidzhest. Vyp. 62. Nats. un-t kharch. tekhnol., Naukovo-tekhn. b-ka ; pidhot. O. V. Olabodi. Kyiv, 2021. 41 s. URL: <http://library.nuft.edu.ua>
4. Davymuka S. A., Fedulova L. I. Kreatyvnyi sektor ekonomiky: dosvid ta napriamy rozbudovy : monohrafiia. DU "Instytut rehionalnykh doslidzhen imeni M. I. Dolishnoho NAN Ukrainy". Lviv, 2017. 528 s.
5. Kuksa I.M., Pietukhova T.O. Kreatyvna ekonomika yak element innovatsiinoi ta stiikoi stratehii rozvytku Ukrainy. Elektronne naukove fakhove vydannia «Efektyvna ekonomika». URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2018/16.pdf
6. Pashchuk, L., Svyshchuk, I. Rehresiyni analiz vplyvu ekonomichnykh faktoriv na rozvytok kreatyvnykh industrii v Ukraini. Ekonomika ta suspilstvo. 2024. №65. <https://doi.org/10.327>
7. Chevhanova V.Ia., Vvedenska A.V., Zaplava O.Iu. Kreatyvna ekonomika: svitovy dosvid ta uroky dlia Ukrainy. Ekonomika ta suspilstvo. 2018. Vypusk 19. S. 680-688. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-19-106>

8. Kreatyvni industrii: vplyv na rozvytok ekonomiky Ukrainy. Tsentr analizu mizhnarodnoi torhivli Trade+ pry Kyivskii shkoli ekonomiky u partnerstvi z Kimoniks Interneshnl Ink. / O. Nikolaieva, A. Onopriienko, S. Taran, Yu. Sholomytskyi, P. Yavorskyi. URL: <https://kse.ua/wp-content/uploads/2021/04/KSE-Trade-Kreativni-industriyi-Zvit.pdf>
9. Bezuhla L., Lazakovych I. Kreatyvni industrii ta kreatyvna ekonomika: dosvid Ukrainy v umovakh viiny. *Ekonomika ta suspilstvo*. 2024. №63. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-30>
10. Kovalenko O., Onysenko T., Mykytiuk O., Kravchenko T., Svyrydiuk T. Development prospects of Ukrainian creative industry enterprises under the challenges of wartime. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Ekonomika*. 2023. №2 (223). S. 60-66. URL: <https://doi.org/10.17721/1728-2667.2023/223-2/8>
11. Fyliuk H.M., Kolosha V.V. Kreatyvna ekonomika: sutnist, evoliutsiia, vplyv na sotsialno-ekonomichnyi rozvytok. *Naukovyi visnyk ChNU imeni Yurii Fedkoviycha. Serii Ekonomika*. 2025. №1. S. 63-69. DOI: <https://doi.org/10.32782/ecovis/2024-1-10>; URL: <https://journals.chnu.chernivtsi.ua/index.php/econom/article/view/158/136>
12. Doslidzhennia «Kreatyvna ekonomika – nova ekonomichna epokha XXI st.». *Vysnovky y trendy*. URL: <https://creativity.ua/business-and-innovations/doslidzhennia-kreatyvna-ekonomika-nova-ekonomichna-epokha-khkh-st-vysnovky-i-trendy/>
13. Regulation (EU) 2021/818 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2021 establishing the Creative Europe Programme (2021 to 2027) and repealing Regulation (EU) No 1295/2013. *Official Journal of the European Union*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32021R0818>
14. Pro kulturu: Zakon Ukrainy vid 14 hrudnia 2010 roku № 2778-VI (redaktsiia vid 30.08.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text>
15. Pro zatverdzhennia vydiv ekonomichnoi diialnosti, yaki nalezhat do kreatyvnykh industrii. *Rozporiadzhennia KМУ vid 24.04.2019 № 265-r*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/265-2019-%D1%80#Text>
16. 2026 Annual Work Programme for the implementation of the Creative Europe Programme. EUROPEAN COMMISSION. C (2025) 6405 of 24 September 2025. URL: https://culture.ec.europa.eu/sites/default/files/2025-10/C%20%282025%29%206405_24%2009%202025-1.pdf
17. Plan priorytetnykh dii Uriadu na 2026 rik. *Zatverdzheno rozporiadzhenniam Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 30 bereznia 2026 r. № 306-r*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/306-2026-%D1%80#n13>
18. Kreatyvna ekonomika ta sotsialne pidpriemnytstvo v Ukraini. URL: <https://social-change.com.ua/kreatyvna-ekonomika-ta-sotsialne-pidpriemnytstvo-v-ukrayini/>
19. U Kyievi obhovoryly rol kreatyvnykh industrii u stiikosti ta vidnovlenni Ukrainy. *Ministerstvo kultury Ukrainy*. URL: <https://mincult.gov.ua/news/u-kyievi-obgovoryly-rol-kreatyvnykh-industrii-u-stiikosti-ta-vidnovlenni-ukrayiny/>
20. Zakharevych H. Kreatyvna ekonomika Ukrainy: tochka kypinnia ta shliakh do proryvu u 2025 rotsi. URL: <https://fbc.biz.ua/news/dumki/kreatyvna-ekonomika-ukrayini-tochka-kipinnya-ta-shlyah-do-proryvu-u-2025-rotsi/>